

יסוד ומלכות נקראים ברית ולא אבטל יחודם לעולם

**אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חִיָּיא בְּתִיבָא. (ויקרא כ"ו) וַאֲף גַם זֹאת
 בְּהִיזוֹתָם בְּאַרְצָא אִיבִיחָם לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גַעְלָתִים לְכַלּוֹתָם
 וְגו'.** וַאֲף גַם זֹאת יֵשׁ לְדִרוּשׁ תִּיבוֹת אֱלֹהִים, וַאֲף, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר,
 אֲף אֲנִי וַאֲף הוּא בְּחִינַת ז"א כְּמוֹ שֶׁבִיאֲרָנוּ בְּמָה שֶׁאֲמַר "אֵף אֲנִי". גַּם, לְרַבּוֹת
 בְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל, דְּאֶקְרִי זֹאת, דְּלֹא שְׁבַקְתָּ לִּזְוֹן לְעֵלְמִין
 תִּיבַת גַּם בֵּא לְרַבּוֹת אֶת הַמְּלָכוֹת בְּחִינַת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הַנִּקְרָאֵת 'זֹאת' שְׁגַלְתָּה עִימָם וְלֹא
 עֲזַבָה אֹתָם לְעוֹלָמִים. בְּהִיזוֹתָם בְּאַרְצָא אִיבִיחָם, בְּהִיזוֹתָם כְּלָא
 כְּתִידָא הֵינְנו תְּפָאֵרַת וּמְלָכוֹת שְׁהֵם כֹּאחַד בְּחִיבוּר אַחַד עִם עִם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹתָם. לֹא
 מֵאֲסִתִּים וְלֹא גַעְלָתִים בְּגִין דְּלֹא אֶתְחַבֵּר בְּהוּ לֹא מֵאֲסִתִּים
 וְלֹא גַעְלָתִים עַד כַּדִּי שְׁלֹא אֶתְחַבֵּר עִימָהֶם. לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם וְכֵן לֹא
 מֵאֲסִתִּים וְלֹא גַעְלָתִים לְהַפֵּר אֶת בְּרִיתִי אִתְּם שֶׁהִבְטַחְתִּי לְגִאוּל אֹתָם, דְּאִי לֹא
 אֶפְרוּק לְהוּ, הָא בְּרִיתִי פְּלִיג וְאִם לֹא אֲגַאֵל אֹתָם הֲרִי בְּרִיתִי חִלוּק וְאִינוּ
 שְׁלֵם כִּי עַד שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּב"א אֵין יְחוּד שְׁלֵם לִיסוּד וּמְלָכוֹת, וּבְגִין כְּדִ:
 לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם וְלָכֵם אָמַר בְּלִשׁוֹן לְהַפֵּר 'בְּרִיתִי' אִתְּם וְאָמַר כֵּן עַל הִיסוּד
 וּמְלָכוֹת הַנִּקְרָאִים בְּרִית שְׁלֹא אֶפְר אֹתָם וְלֹא אֲבַטֵּל יְחוּדָם.

הקב"ה לא מואם בעם ישראל בזכות השכינה הקדושה

**אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְרַבִּי יוֹסִי, אֲנָא שְׁמַעְנָא מְלָא חֲדָתָא דְאָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר** אֲנִי שְׁמַעְתִּי דְּבַר חֲדָשׁ שְׁדַרְשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר עַל מָה שְׁכָתוּב לֹא
 הַלִּימוּד הַיּוֹמִי

מֵאֲסֹתֶיִם וְלֹא גַעְלֹתֶיִם לְכַלְתֶּם, לֹא הִכִּיתִים וְלֹא
הֲרַגְתִּים לְכַלּוֹתֶם מִיַּבַּעַי לַיהוָה וְהָרִי מִיֹּאֵס וּגִיעוֹל אֵינֶם פְּעוּלָה הַמְכַלָּה
אוֹתֶם, אֲלֵא הַכָּאָה וְהָרַג, וְהִיָּה צָרִיךְ לֹמַר לֹא הִכִּיתִים וְלֹא הֲרַגְתִּים לְכַלּוֹתֶם. אֲלֵא
בִּיאֹר מַה שֶּׁאָמַר לֹא מֵאֲסֹתֶיִם וְלֹא גַעְלֹתֶיִם, מֵאֵן דְּסֵאֲנִי
לְאַחֲרָא מָאִים הוּא לְקַבְּלֵיהּ, וְגַעְלָא הוּא בְּגִיעוֹלָא
קַמֵּיהּ מִי שְׁשׁוּנָא לְאַחַר הָרִי הוּא מֵאֵס וּמְגוּעַל לַפְּנִי. אֲבָל הָכָא אֲבָל אֲצֵל עִם
יִשְׂרָאֵל לֹא מֵאֲסֹתֶיִם וְלֹא גַעְלֹתֶיִם. מֵאִי טַעְמָא. וּמַה הַטַּעַם
בְּגִין דְּחֻבִּיבוּתָא דְּנִפְשָׁאֵי בִּינֵיהוּ לְפִי שְׁאֵהוּבַת נַפְשֵׁי אֲצֵלִם וְהִיא
הַשְׁכִּינָה הַקְּדוּשָׁה. וּבְגִינָה כְּלָהוּ חֻבִּיבִין גַּבְאֵי וּבְזֻכּוּתָהּ כֹּל עִם יִשְׂרָאֵל
אֲהוּבִים לַפְּנִי, הֲדָא הוּא דְּכֹתִיב וְזֶהוּ שְׁכַתוּב לְכַלְתֶּם. לְכַלְתֶּם
כְּתִיב, חָסֵר וַי"ו כְּתוּב לְכַלְתֶּם בְּלִי ו' וְהוּא מַלְשׁוֹן כְּלָה רִמְזוּ לְשְׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה
הִיא הַכְּלָה, בְּגִינָה לֹא מֵאֲסֹתֶיִם וְלֹא גַעְלֹתֶיִם, בְּגִין דְּאִיְהִי
רְחִימָתָא דְּנִפְשָׁאֵי, רְחִימוּתָא דִּילֵי גַבְהָא וּבְזֻכּוּתָהּ לֹא מֵאֲסֹתֶיִם
וְלֹא גַעְלֹתֶיִם כִּי הִיא אֲהוּבַת נַפְשֵׁי וְאֲהוּבָה זֶה נִמְצָא אֲצֵלִם.

משל לאשה שדרה בשוק מעבדי עורות

לְבַר נָשׁ דְּרַחִים אֲתָתָא, וְהוֹת דִּיִּרָא בְּשׁוּקָא
דְּבוּרְסָקִי מִשַׁל לְאָדָם שֶׁאֵהָב אֵשָׁה אֲךָ הִיא הִיתָה דְּרָה בְּשׁוּק שֶׁל מַעְבְּדֵי
עוֹרוֹת שֶׁהִרִיחַ שֶׁם רַע, אִי לֹא הוֹת הִיא תַּפְּנִין, לֹא עֵייל בָּהּ
לְעַלְמִין אִם לֹא הִיתָה אֵשָׁה זֶה דְּרָה שֶׁם לֹא הִיָּה נִכְנַס שֶׁם אוֹתוֹ אָדָם לְעוֹלָם. כִּיּוֹן

הלימוד היומי

דְּהִיא תַּמָּן, דְּמִי בְּעֵינָיו כְּשׁוּקָא דְרוּכְלֵי אַבְל עֵתָה כִּיּוֹן שֵׁאשֵׁה זֹו גְרָה שֵׁם דּוּמָה שׁוּק זֹה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שׁוּק שֶׁל רוּכְלִים הַמוּכָרִים בְּשָׁמַיִם, דְּכָל רִיחֵין דְּעַלְמִין טָבִין אֲשֶׁתְּכַחוּ תַּמָּן שְׁכַל רִיחֹת הַטּוֹבִים שְׁבַע עוֹלָם נִמְצָאִים שֵׁם.

כלתם של ישראל השכינה הקדושה

אוּף הָכָא, וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתָם בְּאַרְצֵן אִיבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוּקָא דְבוּרְסָקֵי כִּךְ גַּם כִּאֵן יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים בְּאַרְץ אוֹיבֵיהֶם בֵּין הַחִיצוֹנִים שׁוּה בַחֲנִינָת שׁוּק שֶׁל מַעֲבָדֵי עוֹרוֹת וְרִיחוֹ רַע, אִף עַל פִּי כּוֹן, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. וְאַמַּאי וְכַל זֹה לְמָה. לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלָתָם, דְּאֵנָּה רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיהִי רְחִימָתָא דְנַפְשָׁא, דְּשִׂרְיָא תַּמָּן בְּשִׁבִיל כְּלָתָם הִיא הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁאֵנִי אוֹהֶבָה וְהִיא אֹהֶבָת נַפְשֵׁי הַשׁוֹרָה אִיתָם, וְדְמִי עָלֵי כְּכָל רִיחֵין טָבָאן דְּעַלְמָא, בְּגִין דְּהִיא כְּלָה דְבַגְוֵייהוּ וְנִדְמָה עָלֵי כֵּאִילוֹ כַל הַרִיחֹת הַטּוֹבִים שְׁבַע עוֹלָם נִמְצָאִים בְּמִקּוּם שֶׁהֵם בּוֹ בְּשִׁבִיל הַכְּלָה שֶׁנִּמְצָאת אִיתָם בְּתוֹכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֱלוֹ לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֱלֹא לְמִשְׁמַע מְלָה דְּאֵי דִּי אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֲלַמְלִי לֹא בַּתִּי לְמַעְרָה זֹו אֲלֹא לְשִׁמוּעַ דְּבָרִים אֲלוֹ הִיא לִי דִּי.

כיבוד אב ואם במותם יותר מבחיייהם

פְּתַח וְאָמַר לְכַבּוֹד רַבִּי אֲלַעְזֹר שֶׁאֵמַר חִדּוּשׁ זֹה פֶּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (מְלָאכֵי א) בֵּין יְכַבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדָנָיו. בֵּין יְכַבֵּד אָב, כְּמָה

ה'לימוד היומני

דַּאתְּ אָמַר כמו שנאמר (שמות כ) **כִּפַּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכְלָא וּמִשְׁתֵּיִיא וּבְכֻלָּא** וביארו חז"ל שצריך לכבדו במאכל ומשתה ובכל דבר. **הָאִי בְּחֵיזֵי דְאֶתְחֵיִב בֵּיהּ** אמנם אלו הדברים שחייב בהם מדאורייתא בחייו. **פְּתַר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוּר מִנֵּיהּ הוּא** אחר שמת האב ואין שייך בו מאכל ומשתה וכו' האם תאמר שהוא פטור מלכבדו **לֹא הָכִי** אין זה כך. **דְּאָף עַל גַּב דְּמִית, אֶתְחֵיִב בִּיקָרְיָה יְתִיר, דְּכֶתִיב** כי אע"פ שהאב ואם מתו הוא חייב בכבודם יותר מחיוב הגשמי לתת להם מאכל ומשתה וכמו שכתוב **כִּפַּד אֶת אָבִיךָ** ולא חילק בין אביו חי או מת, והיינו כי על ידי מעשים טובים שעושה הבן והתורה שהוא לומד הרי הוא מכבדם למעלה ועושה להם נחת רוח גדולה וכבוד גדול למעלה [ב].

אור הרשב"י

במעשה, ויהיה הכל לזכות ולמנוחת ולעילוי נפש רוח ונשמה של אבי ואמי וחמי וחמותי וכו', יהי רצון שתהא נפשו צרורה בצרור החיים, ובוה ישא ברכה מאת ה', ומנפש הוריו, ואשרי האיש שלא יצפה לשולחן בנו ויקיים קרא דכתיב, ויודוך כי תטיב לך ולא יעזוב לאחריים כל חילו, רק ילך לפניו צדקו, וידוע משל הנר שמאיר לפנים ולא לאחור ויהיה משל בנו אך למותר.

ובכלל כבוד אב ואם להשתדל בכל עו לזכות נפשם לשלחם לארץ ישראל, ואפי' אם קשה עליו פרידתם והוצאתם, הכל כאין נגד הנחת רוח שעושה להם בזכותו את נפשם, ובוה יתרצה על אשר חטא כנגדם, ומאחר שאמרו רז"ל אשרי מי שלא הכירן כי לא יכול לצאת הלימוד

[ב] וראה בספר פלא יועץ (כבוד אב ואם) מה שכתב: הנה כי כן ראוי לבן שכל ימי חייו תהא דיוקנו של אביו חקוקה בפניו, וידמה כאלו צועק מרה מתוך אש להבה ואומר, בני ירדתי חונוני חונוני הצילו מהרב נפשי מיד כלב יחידתי, ואף אם חושב שאביו צדיק גמור ותתענג בדשן נפשו, ידמה כאלו נותן לו מטעמים כאשר אהב אביו בעבור תברכהו נפשו, ולכן לא יגרע אפילו יום אחד כל ימי חייו מלומר קדיש וליתן צדקה עבור נפש הוריו.

ומה טוב שיהא שגור בפיו לומר מדי יום יום, יהי רצון מלפניך ה' אלקינ'ו ואלקי' אבותינו שתקבל ברחמים וברצון כל מעשה הטוב אשר אני עושה, בין במחשבה בין בדבור בין הלימוד